

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В УМОВАХ СВІТОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У квітні 2011 року на факультеті української філології та журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка відбулася Перша міжнародна науково-теоретична конференція «Проблеми та перспективи розвитку регіональної журналістики в умовах світових глобалізаційних процесів». Уперше про Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка як про осередок журналістичнознавчої науки почули Росія, Молдова, Грузія, США, Непал, Іран та Греція. Проблематикою конференції зацікавилися не лише науковці, але й журналістики-практики та представники різноманітних урядових і неурядових організацій, що свідчить про неабияке її практичне значення як для подальшого розвитку науки, так і для реформування та вдосконалення ЗМІ й тих організацій, що тісно із ними співпрацюють. Загалом, у роботі конференції взяли участь понад п'ятдесят осіб.

Відповідно до особистих наукових зацікавлень учасників конференції, а також провідних проблем, з якими щодня стикаються і теоретики і практики журналістики, було сформовано такі секції:

- тенденції та особливості розвитку регіональної журналістики в умовах світових глобалізаційних процесів;
- кадрові, матеріально-технічні, фінансові та інші проблеми функціонування сучасних регіональних ЗМІ в Україні та світі;
- влада і журналістика: співпраця і протистояння. Свобода слова і заангажованість регіональних ЗМІ. Меценати та «групи впливу»;
- реклама, PR та регіональна журналістика: особливості взаємодії;
- система жанрів ЗМІ: історія, теорія, тенденції розвитку;
- сучасні тенденції розвитку видавничої справи в Україні та світі. Вплив глобалізаційних та глокалізаційних процесів на її розвиток;
- медіа-текст: проблеми трансформації та інтерпретації;
- історія журналістики.

Робота всіх секцій відзначалася науковістю та жвавістю дискусій, актуальністю та несподіваністю піднятих проблем, чіткістю їх вирішення та практичністю висновків.

Так, скажімо, у секції «Тendenції та особливості розвитку регіональної журналістики в умовах світових глобалізаційних процесів» піднімалися проблеми функціонування радіо і телебачення. Зокрема, кандидат філологічних наук, доцент кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету імені Івана Франка Вікторія Бабенко розглянула динаміку розвитку естетичних категорій в історико-культурній концепції ефіру, звернула увагу на естетичні засоби інтелектуального потенціалу творців візуальної культури, а також з'ясувала роль художнього мовлення в утвердженні націоцентричних позицій, збереженні онтології української ментальності. Доктор філологічних наук, професор кафедри журналістики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Микола Васьків розглянув причини, принципи, критерії відбору об'єктів загальнодержавного і місцевого рівня для сюжетів журналістських творів у регіональних мас-медіа. Доктор філологічних наук, професор кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету Василь Лизанчук схарактеризував головні складові формування національної ідентичності та розглянув роль регіональних і всеукраїнських ЗМІ в контексті синтезу західних і східних областей України.

У секції «Кадрові, матеріально-технічні, фінансові та інші проблеми функціонування сучасних регіональних ЗМІ в Україні та світі» піднімалися проблеми жанрового планування сучасних ЗМІ, з'ясувалися особливості функціонування студентських телевізійних студій, розглядалися недоліки та переваги сучасних джерел інформації, а також визначали критерії етичної праці у галузі так званої екстремальної журналістики.

Секція «Влада і журналістика: співпраця і протистояння. Свобода слова і заангажованість регіональних ЗМІ. Меценати і «групи впливу» мова йшла про стосунки сучасних ЗМІ та особливості виконання ними функцій контролю за роботою виборних органів. Особливу увагу учасників

конференції привернула доповідь доктора філологічних наук, професора кафедри журналістики та соціальних комунікацій Мордовського державного університету імені Н.П. Огарева (Росія), у якій велася мова про специфіку відносин офіційної та суспільної думки та особливості посередництва між ними засобів масової інформації.

Учасники секції «Система жанрів ЗМІ: історія, теорія, тенденції розвитку» розглядали питання, що стосувалися практичного боку журналістики. У зв'язку із тенденцією до так званого «перетікання» жанрів виникла проблема жанроподілу. Так, розглядаючи жанрово-стильові особливості сучасного репортажу, дослідниця із Кам'янця-Подільського О.М. Бикова запропонувала розрізняти (нарівні з іншими різновидами репортажу) репортаж-звіт. Науковці наголошували також на тому, що з переходом засобів масової інформації у засоби масової комунікації, переважна більшість жанрів журналістики набули діалогічності: автори у переважній більшості, розповідаючи про якусь подію, намагаються вести діалог із читачами, примушуючи їх думати і полемізувати.

Чи не вперше в історії журналістикознавчої науки дослідники звернули увагу і на так звані «видовищні» жанри – зокрема, ток-шоу. Так, Л.М. Шутяк дослідила генезу поняття ток-шоу, його місце та роль серед інших телевізійних програм, потенційні недоліки й умови функціонування на сучасному телебаченні; окреслила контури жанрологічних потрактувань та версій ток-шоу як такого, зацентрувавши основну увагу на історії засвоєння цього жанру українськими та російськими телеканалами.

Досліджуючи явище публіцистики та наукової публіцистики як її складової, Л.М. Монич приходить до висновку, що публіцистика – це складний соціокультурний феномен, що одночасно виявляє себе у сферах журналістики (газетна/журнальна, теле-, радіопубліцистика), літератури (художня публіцистика), філософії (світоглядна публіцистика); актуалізується на різних рівнях (стиль, метод, жанр, метатекст, професія, наука, світогляд, явище) з метою продуктивного впливу на об'єкт (особа-людство, країна-світ), який в результаті стає суб'єктом (співтворцем-відтворювачем) феномену, впроваджуючи його в приватне та суспільне життя (від самопізнання і світопізнання – до самореалізації та світоперетворення), забезпечуючи історичну тяглість феномену в просторі і часі.

Однією із найбільш представлених була секція «Історія журналістики». Доповідачі розкрили малодосліджені чи зовсім недосліджені періоди у розвитку журналістики в Україні та за її межами. Зокрема, зверталася увага на особливості функціонування журналів «Вчений Гермес», «Нова думка», «Думка», «Дукля», «Українська хата» і «Нова Україна», часописів «Сурма», «Педагогічний вісник», «Віра й культура» та газети «POSTПоступ» та ін.

Розглядаючи витоки журнальної періодики та розвиток її типології, К.Ю. Халимон виокремлює первинні, вторинні та формальні ознаки, які формують тип видання. До первинних ознак відносять орган, який здійснює видавництво періодичного видання, мету і завдання та читацьку аудиторію. До вторинних – авторський склад, внутрішню структуру, жанри та оформлення. До формальних – періодичність, об'єм, тираж.

Жваву дискусію викликали доповіді учасників секції «Сучасні тенденції розвитку видавничої справи в Україні та світі. Вплив глобалізаційних та глокалізаційних процесів на її розвиток» доктора філологічних наук, професора кафедри видавничої справи Горійського університету (Грузія) Тамари Гоголадзе «Сучасні тенденції розвитку видання дитячої книги в Грузії» та доктора філологічних наук, професора кафедри видавничої справи Класичного приватного університету (м. Запоріжжя) Зіновія Партико «Методи творчого редагування». Перша стосувалася методів і прийомів залучення дитячої аудиторії до читання художніх книг; друга – творчих методів розв'язання нетипових і складних завдань, які доповідач пропонував розглядати як методи творчого редагування.

Почапська-Красуцька О.І.